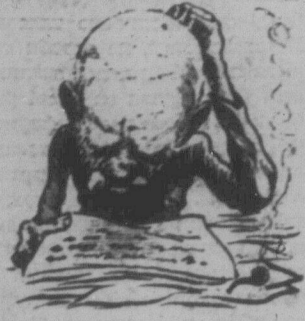

ДУМКИ НА ГОЛОС

приходив до мене в іншій справі. Він є якийсь піп в цій церкві й ми обговорювали цілковито іншу справу. Він казав, що прийде до мене ще попогодити. Ми говорили й про мітинг, але він не просив охорони. І попогодити він не прийшов. Я казав йому, що коли він замить "троблі", то щоб покликав станцію".

Неправда, каже "фатер" Колцун. Я просив в інспектора поліції, а він відповів, що немає людей.

І розбери тепер, котрий з них бреше? Здається, що обидвом треба вірити.

Як можна уявити собі, що "фатер" Колцун бреше? Заповіді ж господні він проповідує а там є одна така спеціальна... щось в роді "не бреші".

В нашій сільській церкві, із образів страшного суду бачив я, як в пеклі чортяки чоловіка смажуть живцем на вогні... повісивши гуком за язика до якоїсь залізки (так в сторі Ігона "биф" вішають). А під тим малюнком підпис: "За брехню".

"Фатер" про такі речі знає й не повинен брехати. Але ж бо й інспектор поліції також не повинен брехати. Уявіть ви собі — щоб то було, коли б вже й поліція почала брехати — та ще й начальство...

От-такого мені клина забили в голову. І все це через брехуна Ковталюка. Дехто каже, — з тих, що чули "лекції" Ковталюка, — що такого брехуна, як Ковталюк, ще не чули.

Як давав він "лекцію" в Іст Килдонан — то від його брехні аж стіни "Просвіти" тряслися — поліція врятувала. В Трансконі — те ж саме. В читальні Шахкевича у Вінніпегу сам переночував в салеру, бо стільки набрехав, що боявся носа на двір показати. В Брукленді — від його брехні аж вікна й двері в народному домі повилітали. У Віндзор також було щось подібне.

А в Торонто довів до того, що... піп і інспектор поліції один другого брехунами зробили.

Бо то, власне, за лекцію Ковталюка піп каже, що інспектор бреше, а інспектор каже, що піп бреше.

Та ще й хто зна, чи газета "Star" часом дещо не бреше? Бо лише вона, що Ковталюк давав в Торонто лекцію про пятілітку, люди почали кричати на него, що він бреше. "Star" каже, що це комуністи кричали.

Люди не хотіли слухати Ковталюкової брехні й счинили галас. Знову інші люди, над

якими головував "фатер" Колцун — накиннулися на тих, що не хотіли слухати Ковталюкових брехонь. "Star" каже, що кинулися одні на других з криками, клопами, один мав ножа, другий ще там якусь іншу зброя, а ще один так прямо таки палив з револьвера в стелю.

Одним словом — коли на поклик "фатера" прийшло на лекцію шістьдесят поліцаїв та детективів, то вони ніяк не могли второпати після якого плану нароблено в салі такого бедламу.

На другий день "фатер" пішов із скаргою до ситі мейора. Ситі мейор відослав "фатера" до інспектора поліції Норсея, спеша по комуністичних справах. Інспекторів Норсею "фатер" Колцун склав скаргу на інспектора Болтона.

Каже — я казав тому Бовтуніві ще рано, що я матиму протикомуністичний, мітинг і сподіюся "троблів" від комуністів.

"Я просив інспектора Болтона прислати поліцію до церкви,

але він сказав, що не має запасних людей".

Одночасно "фатер", 29 жовтня по полудні "приніс інспектору Норсею витягати назвіск комуністів, які були провідниками вчорашньої бійки з української каталіцької церкви" — пише "Star".

Телеграма доносить, що в Торонто вже багато українських робітників у зв'язку з цим поарештовано.

Читаючи це — я думаю: ну й щоб ми на тому грішному світі робили, як би не було егомосці, які так ревно дбали б про душі українських робітників, що імена їхні збирали б та до поліції видавали.

Може ми ще дождемо до того, що детективи правитимуть службу богу, а егомосці будуть інспекторами поліції? — подумав я, прочитавши таку історію в "Star".

Що подумав — те й вам розкавав. Розкавав, а сам і далі думаю: Яка різниця між служителями вівтаря й служителями поліції?

Куркуленько.

ХЛІБОДИ ЄДНАЮТЬСЯ

Михайла Яцкова удівці прийняли у свою родину.

Існує у Львові "Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка". Мабуть не можна було більше наглумитись над Іваном Франком, як назвали його іменем оце товариство на задніх, клеркальних українських письменників. Але не про назву нам ходити.

В "Ділі" з 7 липня надруковано постанову Ради того Товариства про прийняття в члені Товариства відомого "хлібоїди" Михайла Яцкова.

Може не всім нашим читачам відомо, хто це такий М. Яцків, бо вже через довгі роки не чути було про нього. Є це один з тих небагатьох українських "патріотів", що вже більше як перед 10-ти роками, словом і ділом проповідували "вспульжище". Це той, що зараз післав розвалу буржуазії Австрії пішов на службу польській буржуазії, та проповідував "мирне співжиття" обох братніх народів. Яцків це один з основників польнофільської партії з перед 10-ти років — "Хліборобів", або як їх тоді названо "хлібоїдів".

Українська буржуазія, що в той час була на війсьній стопі з польською буржуазією, що думала про створення української буржуазної східно-галлицької держави, виступила ворожо проти "хлібоїдів". Українська буржуазія викинула була тоді цих прихильників "спу-

жичи" зі своєї суспільності, як зрадників "українського народу". Це були роки 1920—23.

А в р. 1931 "Діло" друкує, без жадних пояснень від себе, таку постанову Ради згаданого товариства:

"Рада Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові на своїх засіданні дня 23 вересня розглядала в присутності голови Т-ва Богдана Лепкого і членів Ради: В. Мурагої, М. Рудницького, І. Власиці, Р. Голіня та Л. Лепкого, справу Михайла Яцкова, який після заходів з переліку літ звернувся вдару до Т-ва з проханням, щоби воно стало супроти українського громадянства речником його гарячого бажання жертуватися до прилепної літературної праці.

Зваживши, що 18-літнє повне відкормлення серед власного громадянства й 10-літнє примусова мовчанка є одним з найважчих ударів який може стрінути громадянину й робітнику пера, а одночасно з огляду на безречні заслуги М. Яцкова для української літератури, Рада Т-ва письменників і журналістів прийняла одностайне рішення виступити в гурт українських письменників, висловлюючи при цьому надію, що українське громадянство прийме радо цю постанову, та в повній з нею погодиться.

Рада Т-ва письменників і журналістів ім. "І. Франка".

Так отже пани Мудрі, Рудницькі, що є не тільки членами т-ва письменників і журналістів, але також членами Центрального Комітету УНДА, приймають "хлібоїди" Яцкова в своє товариство.

Шож сталося? Чи Яцків змінив своє попереднє стано-

вине? З надрукованої постанови цього не видно. В постанові навіть не згадується про його минуле. Бо і на шож згадувати? Справа "спульжичи" перестала вже бути для української буржуазії "зрадою народу", а стала вимогою "реальної політики". На "спульжичи" пішло вже багато Яцкових, пішли всі верхи української буржуазії, пішли пани Луцькі, Дешкевичі, Кедрини, Рудницькі, Мудрі і немудрі. Бо цього вимагають їх класові інтереси, їх спільна боротьба проти зростаючого класово-свідомого руху західно-українських робітників і селян; цього вимагають їхні приготування до нового спільного походу на Київ.

І не дивиня тому, що ці пани прийняли в своє товариство М. Яцкова. Яцків не прийшов до них, вони пішли до Яцкова. Пани українські патріоти давно вже стали на політичному становищі Яцкова.

РІЗНІ ВІСТІ

ЩО Є З АРЕШТОВАНИМИ ПИСЬМЕННИКАМИ.

Слідчий у Варшаві передав справу пролетарських письменників, обвинувачених у приналежності до Комуністичної Партії Польщі, слідчому судді для справ особливої ваги.

Арештовані письменники: В. Броневський, Ян Гемпель, Александер Ват і ін. перебувають далі в тюрмі.

ПЕРШИЙ НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

Дня 2 жовтня відбувся вперше у Львові наглий суд.

На лаві підсудних засів 31-літній Кароль Квік, якому закидали участь в нападі на поїзд вночі проти 12 вересня ц. р. між Львовом і Самбором. Підсудного засуджено на кару смерті, але тому, що не було шкоди, заступлено кару смерті до смертної тюрми.

ШКІЛЬНИЙ СТРАЙК.

В двох берлінських школах (ч. 155 і ч. 156) вибух страйку учнів у відповідь на знесення трох найвищих клас до інших шкіл. В Берліні зредуковано для заощадження понад 500 учителів. Страйкує 1,250 учнів.

ЩЕ ЗАКОН ПРОТИ ПРЕСИ.

Польський уряд ухвалив новий проект закону про пресу, який мало різниться від "сладнозвісного" декрету про пресу, що його відкинув сойм. Незабаром новий законопроект подадуть до сойму.

КОНФЕРЕНЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ФАШИСТІВ ОГОЛОШУЄ ВІЙНУ КОМУНІЗМОВІ

Сензаційний виступ банкиря Шахта на фашистській конференції

Гарцбурзька фашистська конференція опублікувала маніфест, в якому оголосила більшовизм за головного ворога й виявляє готовність організувати отверто фашистський уряд.

У маніфесті між іншим сказано:

"Национальний фронт — єдиний для всіх партій, союзів і груп оголошує: національна опозиція, яка не раз переджаждала, що уряд і державний апарат не справляються з кривавим терором марксизму, з культурним більшовизмом, що прогресує й розвиває націю на частині в наслідок класової боротьби, вирішила врятувати країну від хаосу більшовицького господарювання шляхом самопомогі. Ми заявляємо, що готові взяти на себе відповідальність за національний уряд у Німеччині й Пруссії. Ми вимагаємо негайно відставки урядів Брінгера й Брауна, негайних виборів до райхстагу й пруського ландтагу. Ми вимагаємо відновлення німецької військової могутності".

Маніфест вимагає утворити "справжній національний уряд". Не висуваючи ніякої отвертої програми, конференція виставила вимоги: Райхстаг відмовляє в довірі Брінгерові урядові. Президент розпускає райхстаг і признає вибори на 8 листопада цього року".

На конференції національної опозиції колишній голова райхсбанку Шахт виступив з такою гострою промовою, що уряд заборонив опублікувати о сновні місця її, загрожуючи в противному разі заборонити газети. Шахт заявив:

"Німецька валюта не є більше засіб регулювання товарообороти, а її використовують лише для того, щоб

маскувати банкрутство німецьких фінансових закладів та крах державних комунальних фінансів. Кілька раз ми останніми роками чули від наших керівних кол обіцянок, що потім були мильними бульками. Як часто відповідала кола об'єктивно маловалі в прилюдних заявах теперішні становище Німеччини. Передусім, наше фінансове становище завжди було далеко менш спритливим, як про це інформували німецьку й чужоземну громадськість. Це становище триває й тепер. Чужоземна заборгованість Німеччини, наприклад, значно більша за ту цифру, про яку повідомляли. Але ніщо не намагається заявити про це прилюдно".

Фінансову програму "національної опозиції" Шахт формулював так: "Национальному урядові доведеться здійснити програму, що відповідає програмі Фрідріха Великого після семилітньої війни, а саме — заощаджувати й працювати".

Шахтова заява справила серед урядових кол та громадянське велике враження. Опубліковано офіційне повідомлення, що факти згадані в промові Шахта від громадськості ніколи не приховували. Заява уряду не спростовує жадного факту, що про них повідомив Шахт.

Близькі до уряду органи гостро критикують виступ Шахта, вбачаючи в ньому безпосереднє зрадництво німецьких інтересів через підірвання довіри до німецького господарства й до німецьких фінансів.

Як повідомляє преса, Шахт негайно після Гарцбурзької конференції виїхав до морану (Італія).

ЖАЛОБНІ НАРАДИ В "ПРОСВІТІ" У ЛЬВОВІ

По смерті голови "Просвіти" М. Галушчинського відбулися наради управи, "Просвіти" з представниками преси, та ради над тим, як ратувати "Просвіту" з того скрутного положення, що до цього дійшла вона за головування Галушчинського. Начальний редактор "Діла" В. Мудрий виголосив на тому зібранні відчит, в якому представив скрутне матеріальне положення "Просвіти". Довгів має "Просвіта" 600 тисяч злотих. Самих процентів має вона платити річно 66 тисяч злотих. На 1-го листопада сплата рати вносить 21 тисяч злотих.

Щоб здобути гроші на сплату довгів рішення "Просвіти" урядити "місяць книжки", в якому то місяці думає спроста-

ти хоча, часті тих книжок, що вже від кількох літ порохом припадають по магазинах, бо нікому вони не потрібні. Це ті книжки, що їх закупив був нещодавно Галушчинський.

Пани наробили довгів, Голушчинський платила собі гарний платні, удержувала великий адміністративний апарат, але для поширювання просвіти серед широких мас населення нічим не причинилась, а противно гамувала культурно-освітний рух селян і робітників. А тепер ті пани звертаються до нас, щоб вони помогли сплачувати довги. Трудові маси західно-українське населення постаряться за оздоровлення "Просвіти", але не в той спосіб як це собі представляють пани Мудрі.

Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ КОММОЛЬЦІ

Піеса на 4 дії, 13 картин

(Продовження)

МАДИКА. Ізбо, Глухий! Вернемось не інакше, як членами центрального комітету.

Зайшла Ольга.

ОЛЬГА. Хлопці, чого ви мене не пустили до лікарні? Які ви жорстокі... Чого ви хочете од мене?

КОРШУН. Ми хочемо тобі добра.

ОЛЬГА. А робите недобре НЕПФАХ. Діалектика, Олю... Нічого не зробиш...

МАДИКА. Ну, ми пішли. (Вийшов з Глухим).

КОРШУН. Варю, залишайся тут і нікуди ні кроку.

ОЛЬГА. Що це, варта при мені?

ВАРВАРА. Ні, тільки почесний караул.

ОЛЬГА. Я піду до нього в лікарню, ви не затримаєте мене!

КОРШУН. Ні, тобі не можна йти до нього.

ОЛЬГА. Я піду!

КОРШУН. В порядку коммольської дисципліни наказую сидіти тут! Що це сталося з вами? Глухий не хоче на з'їзд, ти біжиш до лікарні, коли всі кажуть тобі не ходити... і все він! Він слонятий і хворий, а тобі нічого робити в лікарні, хіба що плакати.

ОЛЬГА. Ти... це ти говориш, Марку? Ти,

найбільший друг Лева. КОРШУН. Це кажу я, і саме тому, що я куль, і всі нестрійняні.

ВАРВАРА. Я тобі треба забути про нього, про своє кохання, про все, що було, Олю! Держись. На, ось твій наган, візьми його... Знай, що смерть це не вихід і не розв'язання справи: Життя перемагають життям, а ти — стрілятися... Ех, ти, дурочко, мільйон життя зміняти на копійку смерті... чого ж ти не стріляєш? Наган при тобі...

ОЛЬГА. Я збережу його для іншої мети...

ЗАВІСА.

ДІЯ ТРЕТЯ.

Картина 7.

"РАЗ ПАРТІЯ ВЕЛИТЬ — ВМИРАЄ"

Пізно увечері в партійному комітеті відбувалася нарада. НЕКУТНИЙ. Вогнище коло. Усе проти нас. Сухоручка воскрес і порубав наших. Польща насідає. Сили земні й небесні пруть. Голова виконкому вчора зліг... Голова Чека другий день в бреду. В нас скоро не залишиться жадного здорового комуніста.

ПЛЯШКА. Не плач, Некутний. Нас ось троє здорових, ми ще чогось варті...

НЕКУТНИЙ. Ми ще чогось варті, Пляшко! Ми ще повоюємо! Мій плян — на голову Чека плює воєнкомат признається Сак-Саговському. На голову виконкому признається Пляшці. Продовольчий комісарят беру під контроль. Я. Двадцять годин працювати, чотири для сну. В нас ще немає соціалізму, ми ще можемо збільшити робочий день.

ОЛЬГА. Він утік?

САК-САГ. Дозволь мені не відповідати на це запитання.

ОЛЬГА. Чому?

САК-САГ. Я не маю права говорити про це зараз.

ОЛЬГА. Я питаю в тебе, як у комуніста.

САК-САГ. Комуніст людина. Людині властиве все людське. Я не хочу робити помилок, Олю. Дозволь мені мовчати.

ОЛЬГА. Але мовчання — відповідь... (Сак-Саговський вийшов). Але мовчання — відповідь. (Стала лічити кулі в нагані). П'ять, шість, сім...

Тоді, впершись, що Лев не стріляв у бою, Ольга пішла наган до сирот і хотіла натиснути гашетку. Варвара з'явилася з-за сцени й схватив за руку.

ВАРВАРА. Олю! ОЛЬГА. Він зрадник, Варко! В нагані сім куль, і всі нестрійняні.

ВАРВАРА. Я тобі треба забути про нього, про своє кохання, про все, що було, Олю! Держись. На, ось твій наган, візьми його... Знай, що смерть це не вихід і не розв'язання справи: Життя перемагають життям, а ти — стрілятися... Ех, ти, дурочко, мільйон життя зміняти на копійку смерті... чого ж ти не стріляєш? Наган при тобі...

ОЛЬГА. Я збережу його для іншої мети...

ЗАВІСА.

ДІЯ ТРЕТЯ.

Картина 7.

"РАЗ ПАРТІЯ ВЕЛИТЬ — ВМИРАЄ"

Пізно увечері в партійному комітеті відбувалася нарада. НЕКУТНИЙ. Вогнище коло. Усе проти нас. Сухоручка воскрес і порубав наших. Польща насідає. Сили земні й небесні пруть. Голова виконкому вчора зліг... Голова Чека другий день в бреду. В нас скоро не залишиться жадного здорового комуніста.

ПЛЯШКА. Не плач, Некутний. Нас ось троє здорових, ми ще чогось варті...

НЕКУТНИЙ. Ми ще чогось варті, Пляшко! Ми ще повоюємо! Мій плян — на голову Чека плює воєнкомат признається Сак-Саговському. На голову виконкому признається Пляшці. Продовольчий комісарят беру під контроль. Я. Двадцять годин працювати, чотири для сну. В нас ще немає соціалізму, ми ще можемо збільшити робочий день.

ПЛЯШКА. Ти й при соціалізмі не спатиш! НЕКУТНИЙ. Сак-Саговський виждить у Жуківку на остаточну ліквідацію Сухоручки. Сак-Саговський виждить негайно.

САК-САГ. Важко.

ПЛЯШКА. Я їду з тобою.

САК-САГ. Некутному буде важко.

ПЛЯШКА. А ти думав легко? А ти думав у революцію польку танцювати? Сам один наспроти Сухоручки, раз партія велить — при! Раз партія велить — вмирай! Нічого, Сак-Саговський, ми ще повоюємо!

НЕКУТНИЙ. Тобі важко, Сак-Саговський? Більшовик кований... Важко тобі? Я тобі нічого не скажу. Одне слово — тебе призначено на голову Надзвичайної Комісії. Ти зрозумів це? Ти знаєш, що таке Надзвичайна Комісія? Червоний терор куракулям, самогонщикам, дезертирам, казнокрадам, мішочникам, контрреволюціонерам.

САК-САГ. Зрозумів, товаришу Некутний.

НЕКУТНИЙ. Йди. Готуйся до від'їзду. Як все буде готово — подзвониш мені. І ніякого унінія, чуєш? (Сак-Саговський вийшов). А Коршун так і не було?

КОРШУН. (На дверях). Я тут!

НЕКУТНИЙ. Чого спізнився?

КОРШУН. Були причини.

НЕКУТНИЙ. Ніяких причин. Ти знаєш, що в тебе в організації робиться?

КОРШУН. Знаю.

НЕКУТНИЙ. Ні чорта ти не знаєш, а якщо знаєш, то чорт зна що робиться. Шо з Ольгою? Дівчину до самотубства доведете.

КОРШУН. Ти звідки знаєш? (Далі буде.)

СТРАЙК У ШОВКОВОМУ ПРОМИСЛІ.

В дні 12 жовтня вибух у Лодзі загальний страйк у шовковому промислі у відповідь на зрівняння збірної умови підприємців.

В МІСТІ, ДЕ Є КІЛЬКА ТИСЯЧ БЕЗРОБІТНИХ.

У Варшаві маса свобідних кімнат. В останньому часі сильно зросла кількість кімнат, що стоять пустою й дожидають на льокаторів. Проте, ціни високі, і для більшості трудової інтелігенції ці кімнати являються недоступним частям.

ЗАМОРДУВАЛИ В ПОЛЬЩІ ЩЕ ОДНОГО КОМУНІСТА.

В поліційному арешті в Ракові повисився 23-літній комуніст, мешканець Ракова, Ной Ботвинюк. Самовбивка арештувала була стежа КОП-у при переході польсько-радянської границі.

Про те, що він повисився — подає поліція, але є більше, як певний, що сама вона замордувала Ботвинюка.